

Swartzska plantaget (Wiskaholm)

Går vi bakåt i tiden runt 1820-talet efter de två stadsbränder som ägde rum 1822 och 1827 som på kort tid ödelade som gott som hela Borås. Med andra ord så finns det inte så mycket kvar innan 1827, som jag tidigare har skrivit så är det Caroli och Brännerigården som finns kvar på sina ursprungliga platser. Efter 1827 års stadsbrand så flyttade Daniel Swartz till Borås från Stockholm som var en väldigt driftig färgerifabrikör, han var född år 1776 och avled 1839. Han förvärvade tomterna nr 423-426, det vill säga kvarteret Electra som var belägna mellan Viskan och Västerlånggatan samt en del av den så kallade Brännerikilen, på vilken han lät uppföra ett nytt tidsenligt färgeri. På andra sidan av ån mitt emot hans tomter fanns det så kallade kålgårdar och den 19 maj 1828 köpte Swartz dessa tomter av handlaren J. B. Scherman för ett pris av 116 rdr 32 sk.

Swartz inredde kålgården som hade den ganska betydliga ytvidden av cirka 1 tunnland och 13 kappland till en parkartad plats med gångar, sittplatser och lusthus. En träbro byggdes över ån till plantaget från Södra Kyrkogatan, antagligen var platsen under Swartz förljande levnadsår en mönsterträdgård för Borås. År 1839 avled Swartz och då såldes den "Swartziska plantaget" som platsen kallades till handlaren J. Kellman som i sin ordning 4 oktober 1841 sålde plantaget till apotekaren W. A. Freundt som var apotekare i Borås från år 1840 till 1845 för ett pris av 566 rdr 32 sk. År 1843 den 18 april köptes platsen med bro, två stenbord, sex grönmålade trädgårdsstolar och en fiskmärle av mässingstråd av handlaren J. P. Enander för 666 rdr. Enander behöll plantaget blott bara över sommaren och sålde plantaget den 16 augusti med en vinst med 334 rdr till gästgivaren A. Bergendahl.

År 1857 inköptes plantaget av Edward Davis och han var den förste verkmästaren vid Rydals spinneri. År 1854 hade han invandrat från England och när han köpte plantaget fick han betala 5,000 rdr rmt och fick tillträda den 14 mars 1857 och då var industrin på framfart i Borås.